

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop. Framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen Ds 2017:8

Riksteatern Hallands styrelse betänkande vad gäller förnyande av samverkansmodellen mellan regionen och Kulturrådet/Staten.

Bakgrund

Mål och syfte med kultursamverkansmodellen

” Målet med kultursamverkansmodellen är att föra kulturen närmare medborgarna och att ge landstingen ett ökat ansvar och ökad frihet inom kulturområdet”

”För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja alla möjligheter till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalité och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.”

2.2 Kultursamverkansmodellens inriktning och omfattning

Förslag enligt DS: Bild- och formområdet pekas fr.o.m. 2018 ut som ett område som kan få stöd inom ramen för kultursamverkansmodellen. Samtidigt tas konst- och kulturfrämjande verksamhet bort som eget område och inkluderas i stället inom respektive verksamhetsområde.

Bedömning enligt DS: Statens kulturråd bör aktivt verka för att inom befintliga ramar minska skillnader när det gäller tillgång till i kultur i hela landet.

Här finns en stor inkonsekvens - målen för samverkansmodellen handlar om att främja, samtidigt föreslår man att konst och kulturfrämjande verksamhet tas bort som eget område?

”Att enligt förslaget ta bort ett område från förordningen samtidigt som ett nytt tillkommer riskerar leda till att landstingen av resursskäl också av de regionala medlen måste prioritera bort det område som inte är förordningsstyrt. Då medlen inom kultursamverkansmodellen är begränsade finns det en risk att landstingen inom respektive konst- och kulturområde måste prioritera produktion och infrastruktur och att främjande verksamhet inte kan motiveras i konkurrens om medel, om det inte står som eget område i förordningen. Detta vore olyckligt då de konst- och kulturfrämjande verksamheterna i många fall fungerar som en länk mellan publik, producent och arrangör och kan bidra till att en exempelvis fler fria aktörer får speltillfällen i fler regionerna vilket samtidigt ger publiken ökad tillgång till konst och kultur av hög kvalitet och av en mångfald av konstnärliga uttryck”. Ur Riksteaterns remissvar

Som idéburen organisation finns många vägar till utveckling och externa bidragsmöjligheter som kommer en region tilldel. För att samverkansmodellen ska fungera mellan kommun, region och civila samhället bör de nationella direktiven vara tydliga kring samverkan med civila samhället. En viktig aspekt på främjande är utveckling, samverkan, opinionsbildning och regional kulturpolitik. Den nationella kulturpolitiken måste värnas om och markera vilken prioritering verksamheten ska kunna driva på regionalbasis och aldrig får bli en godtycklig verksamhet hos respektive region/landsting.

2.4 Utvecklingsbidrag för strategiska prioriteringar

Bedömning enligt DS: Utvecklingsbidrag bör fortsatt fördelas av Statens kulturråd för att främja strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse och användas som styrmedel av regeringen för att peka ut särskilt prioriterade områden

”samverkansmodellen har kommit fram till att” *Kultursamverkansmodellen har dock hittills inte lett till några genomgripande förändringar i bidragsfördelning eller till förändrade möjligheter att nå de nationella kulturpolitiska målen*”. *”Kultursamverkansmodellen har hittills inte heller resulterat i att nya deltagargrupper har nåtts”..... ” Det bör också föras en diskussion om vilka satsningar som ska ingå i Kultursamverkansmodellen”*

”Utskottet menar vidare att det också är avgörande att kulturskapare och det civila samhället är med i kultursamverkansmodellen och att dialogerna med dessa läggs upp på ett bra sätt. Särskilt betydelsefullt är att i det fortsatta arbetet fortsätta följa det civila samhällets roll och deltagande i kultursamverkansmodellen. Vidare anser utskottet att det är angeläget att den nationella politiska nivån engagemang blir mer synligt.....”

Detta ger inga positiva signaler att en omfördelning eller större uppdrag kommer att läggas på en idéburen organisation. Många av de tidigare konsulentverksamheterna har försvunnit in i regionerna och blivit verksamhetsutvecklare, många har förlorat sitt främjandeuppdrag och en del Riksteaterkonsulenter har fått region/landsting som sina arbetsgivare. Möjligheten att arbeta främjande på en hög nivå är beroende av den form som tjänsten är baserad på.

Staten har en viktig roll att vara den vågskål som kan trygga ideella organisationer och civilsamhället. För att inte nedmontera civilsamhällets måste vi göra de organisationer som arbetar med främjandearbetet starka och som arbetar över hela landet på lokal, regional och nationell nivå för att

gynnar och driver fram samverkan mellan parter i en region. För att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen, arbeta för kultur i hela landet och utveckla infrastrukturen bör det också finnas styrmedel från regeringen för att prioritera särskilda områden som ideella idéburna organisationer arbetar med.

Att lägga över ansvaret på en region/landsting kring att ge uppdrag till främjande och idéburna organisationer gör att vi löper stor risk att vid sämre tider först och främst att regionen se över sitt eget hus. Det har också visat sig att regionerna tillsätter tjänster i högre grad än fördelar ut verksamhetsmedel. Risken för koncentration av verksamheten och hierarkiska överbyggnader är påtagliga i vissa regioner. I samma utsträckning som Statens kulturråd ska aktivt verka för att inom befintliga ramar minska skillnader i tillgång till och delaktighet i kultur i hela landet så bör också staten i ett regelverk se till så att medel öronmärks i samverkansmodellen till det civila utvecklingsområdet.

2.6 Samråd med det civila samhället

Bedömning enligt DS: Dialogen med det civila samhället bör utvecklas inom kultursamverkansmodellen. Det bör ske genom att landstingen vid framtagandet av kulturplaner tydliggör metoderna för och syftet med dialogerna för det civila samhällets aktörer.

Metoderna för och syftet med dialogerna för det civila samhällets aktörer på regional nivå bör tydliggöras och dialogen måste också leda till hållbara uppdrag.

När vi pratar om det civila samhällets aktörer i detta avseende så är det utifrån en regional riksteaterförening, en idéburen organisation, där främjandearbetet är en av de viktigaste förutsättningarna som påverkar infrastrukturen. Som en ideell organisation är närheten till invånarna central. Det är inte bara en dialog mellan idéburna organisationer och regioner/landsting som måste utvecklas utan också vad dessa dialoger ska utmynna i. Här måste det också finnas "direktiv" Hur parter i dialog och överenskommelser kan mellan sig utforma konkret handlings och uppdragsplaner och utforma bidragssystem till civilsamhället för möjlighet till långsiktighet.

Idéburna organisationer bör också få en tydligare roll att "öka ungas kunskaper om civilsamhället och ett nationellt skolutvecklingsprogram med inriktning på värdegrunds- och medborgarskapsfrågor skall stärka civilsamhället i demokratin." ur SOU2016 16:13

Sammanfattning

Med stöd av ovanstående anser Riksteatern Halland

- Den nationella kulturpolitiken måste värnas om och markera vilken prioritering en ideell organisations verksamhet ska kunna driva på regionalbasis och aldrig får bli en godtycklig verksamhet hos respektive region/landsting.
- I samma utsträckning som Statens kulturråd ska aktivt verka för att inom befintliga ramar minska skillnader i tillgång till och delaktighet i kultur i hela landet så bör också staten i ett

regelverk se till så att medel öronmärks i samverkansmodellen till det civila utvecklingsområdet.

- Det är inte bara en dialog mellan idéburna organisationer och regioner/landsting som måste utvecklas utan också vad dessa dialoger ska utmynna i. Här måste det också finnas "direktiv" Hur parter i dialog och överenskommelser kan mellan sig utforma konkret handlings och uppdragsplaner och utforma bidragssystem till civilsamhället för möjlighet till långsiktighet.
- För att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen, arbeta för kultur i hela landet och utveckla infrastrukturen bör det också finnas styrmedel från regeringen för att prioritera särskilda områden som ideella idéburna organisationer arbetar med.

För Riksteatern Halland

Ingemar Stridh, Ordförande

Lena Teveldal, Verksamhetsledare

